

ANDRÉ ACIMAN

**NYOLC
FEHÉR ÉJSZAKA**

FORDÍTOTTA RÁCZ JUDIT

ANDRÉ ACIMAN

**NYOLC
FEHÉR ÉJSZAKA**

ATHENAEUM

A fordítás alapjául szolgáló mű

André Aciman: *Eight White Nights*

Copyright © 2010 by André Aciman

All rights reserved.

Hungarian translation © Rácz Judit, 2018

Minden jog fenntartva.

Kiadta az Athenaeum Kiadó,
az 1795-ben alapított Magyar Könyvkiadók
és Könyvterjesztők Egyesülésének tagja.

1086 Budapest, Dankó u. 4–8.

Telefon: 1-235-5030

www.athenaeum.hu

www.facebook.com/athenaeumkiado

athenaeumkiado2012@gmail.com

ISBN 978 963 293 809 7

Felelős kiadó: Szabó Tibor Benjámín

Felelős szerkesztő: Peiker Éva

Szerkesztette: Szigethy-Mallász Rita

Műszaki vezető: Drótos Szilvia

Borító: Földi Andrea

Nyomdai előkészítés: Tóth Viktor

Philipnek
*Luz y dulzura**

* Luz y dulzura (spanyol): fény és édesség

Első éjszaka

A vacsora közepén már tudtam, szeretném visszapörgetni az egész estét – a buszt, a havat, a sétát a kis emelkedőn, az előttem magasodó székesegyházat, az idegent a liftben, az emberekkel telezsúfolt nagy nappalit, ahol a gyertyafényben az arcok ragyogtak a nevetéstől és az örömteli várakozástól, a zongoraszót, az öblös hangú énekest, a mindent betöltő fenyőillatot, ahogy a szobákat bejárva arra gondoltam, talán jobb lett volna, ha előbb érkezem ma este, vagy épp egy kicsit később, vagy egyáltalán nem is kellett volna idejönnöm, a klasszikus, szépiabarna metszeteket a fürdőszoba melletti falon, ahol a lengőajtón át hosszú folyosóra lehetett jutni, ami már a háziak magánterületére vezetett, nem a vendégeknek szánták, de azután elfordult az előszoba felé, utána pedig valami csoda folytán visszavitt a nappaliba, ahol sokan gyülekeztek, és az ablaknál, ahol egy nyugodt helyet reméltem találni a karácsonyfa mögött, valaki hirtelen kezét nyújtott és azt mondta:

– Clara vagyok.

Clara vagyok, egy villanás alatt mondta ki, mint a világ legnyilvánvalóbb tényét, mintha úgylis eleve tudtam volna, vagy kellett volna tudnom, és látva, nem vettem róla tudomást, vagy talán megpróbáltam nem tudomást venni róla, ő most segítene, hogy ne tettesem magam tovább, arcot adott a névnek, amit bizonyára már mindenki sokat emlegetett előtte.

Valaki mástól ez a *Clara vagyok* óvatos beszélgetéskezdet lett volna – szelíd, látszólag magabiztos, kicsit túlságosan lezser, távolságtartó, mint valami utólag hozzátett megjegyzés, a kézfogás verbális megfelelője, amely az egyébként ernyedtet és élettelen kézszorítások túlerőltetésével megtanult határozottnak és erőteljesnek érződni. Félénkebb embernél ez a *Clara vagyok* olyan komoly erőfeszítésbe került volna, ami egészen kimerítené és szinte hálás lenne, ha ezután nem veszed föl a fonalat.

Ebben az esetben a Clara vagyok nem volt sem merész, sem tolakodó, azzal a begyakorlott, fanyar mosollyal ejtette ki, mint aki már túl sokszor mondta ahhoz, hogy még érdekelje, hogyan törí meg a csendet az idegenekkel. Feszülten, közömbösen, elcsigázottan, derülve – önmagán, nem rajtam, az életen, amiért a bemutatkozásokat ilyen erőltetett, feszélyezett dologgá tette – úgy suhant át közöttünk, mint valami értelmetlen formalitás, amin túl kell esni, akár most is, minthogy mindketten távolabb álltunk mindazoktól, akik a szoba közepén gyülekezve mindjárt rázendítenek. A szavai úgy zúdultak rám, mint azok a szélrohamok, amelyek végigsüvítenek az akadályokon, feltépnek minden ajtót és ablakot, és nyomukban áprilisi virágessével a téli hónap közepén mindent felkavarnak az útjukon, olyan sietősen és otthonosan, mint akiknek, ha másokról van szó, minden mindegy és semmit sem veszíthetnek. Nem törte magát és nem is tett úgy, mint aki kihagy néhány unalmas lépést, de volt ebben a két szóban egy leheletnyi kétségbeesés és izgalom is, ami nem tűnt alkalmatlannak és talán szándéktalannak sem. Illett az alakjához, az állta meg a mellcsontjáig kigombolt, fátyolvékony vörös blúza lerohanó arroganciájához, a bőréhez, ami olyan sima és fenyegető volt, mint a gyémántdísz a vékony platinaláncán.

Clara vagyok. Úgy tolakodtak be a szavak, minden bejelentés nélkül, mint a zsúfolt nézőtérén másodpercekkel a kez-

dés előtt átfurakodó néző, aki mindenkit megzavar és mégis olyan nyilvánvalóan mulattatja az általa okozott kavarodás, hogy mihelyt megtalálja a helyét, ami az egész évadban az övé lesz, leveszi a kabátját, ráteríti a vállára és mintegy bocsánatkérésként a zűrzavarért, de nem tulajdonítva annak túlságos jelentőséget, új szomszédjához fordul és cinkosan odasúgja neki: „Clara vagyok.” Ami annyit jelent, hogy én vagyok az a Clara, akit itt látsz majd egész évben, úgyhogy hozzuk ki ebből a legjobbat. Én vagyok az a Clara, akiről sose gondoltad volna, hogy itt fog ülni melletted, és lám, mégis itt vagyok. Én vagyok az a Clara, akit ennek és az életed összes többi évének minden hónapjában, minden egyes napján itt szeretnél látni – én pedig jól tudom ezt, és lássuk be, bármennyire szeretnéd nem mutatni, tudtad te is, mihelyt megláttál. *Clara vagyok.*

Ott volt ebben egy csipkelődő „Hogyhogy nem tudtad?” és egy „Mi ez az arckifejezés?” Mintha ezt mondta volna, akár a varázsló, aki épp egyszerű trükkre tanít egy gyereket: „Tessék, fogd ezt a nevet, tartsd jó szorosan a markodban, és amikor egyedül vagy otthon, nyisd ki a tenyered és gondold ezt: *Ma találok Clarával*”. Olyan volt, mintha épp akkor kínálna csokis-mogyorós sütivel egy idősödő urat, amikor az már majdnem kijön a sodrából. „Ne szóljon semmit, amíg bele nem harapott.” Ide-oda taszigált, de rögtön jóvá is tette, mielőtt még az ember a lökését megérezte volna, úgyhogy sosem lehetett tudni, mi volt előbb, a bocsánatkérés vagy a kis taszítás, vagy a kettő ugyanabban a gesztusban fonódott össze, mintegy jelentéktelen csínynek álcázott, bohó halálos fenyegetésként tekeregve a két szó körül. *Clara vagyok.*

Az élet előtte. Az élet utána.

Clara előtt minden olyan élettelennek, üresnek, kényszermegoldásnak tűnt. A Clara-után pedig egyszerre villanyozott fel és rémített meg, mint kutató mutató délibáb a csörgőkígyókkal teli völgy fölött.

Clara vagyok. Ez volt az, amit a legjobban tudtam és amihez mindig vissza is térhettem, valahányszor rá akartam gondolni – őrá, aki eleven volt, forró, gúnyos és veszélyes. Mintha minden tulajdonsága ebből a két szóból fakadna, mintha e két szó valami titokzatos módon felfirkantott, sürgető utasítás volna annak a levélgyufának a hátán, amit azért süllyeszt a tárcájába az ember, hogy a segítségével ezután mindig visszaidézhesse azt az estét, amikor egy álom, egy lehetséges élet hirtelen kivirágzott előtte. Lehet, hogy ez valóban csak álom volt, semmi több, de olyan vadul felkeltette bennem a vágyat a boldogság után, hogy szinte el tudtam volna hinni, tényleg boldog voltam azon az estén, amikor valaki berontott, nyomában áprilisi virágeseővel, a tél közepén.

Vajon az összejövetelről hazafelé menet is így fogok-e érezni? Vagy ravaszul megtalálom majd a módját, hogy addig kapaszkodjam az apró hibákba, amíg elkezdenek bosszantani, s aztán az egész álmat kioltom, amíg lassan szétmállik, elveszíti csillogását, s az elveszett csillogás újra, mint mindig, ráébreszt majd, hogy a boldogság az egyetlen az életben, amit nem másoktól kell várunk.

Clara vagyok. Ez a két szó felidézi a hangját, a mosolyát, az arcát, amikor az este folyamán beleolvad a tömegbe, én pedig megjedek, hogy már el is veszítettem, csak képzelődés volt az egész. „Clara vagyok”, mondom magamban, és újra megjelenik előttem Clara, ahogyan a karácsonyfa mellett áll, elevenen, forrón, gúnyosan és veszélyesen.

Már gyakoroltam – percekkel a találkozásunk után sikerült ráébrednem erre –, milyen lesz majd őt soha többé nem látni, már gondolkoztam, hogyan vigyem magammal ezt a *Clara vagyokot*, hogyan tegyem be a fiókomba a mandzsettagombok, gallérmerevítők, az órám és a pénztárcám mellé.

Már éppen tanultam nem elhinni, hogy ez tovább tarthat még öt percnél, mert ott volt benne a valószínűtlen, megbabonázó közjátékok minden kelléke: amikor a dolgok túlsá-

gosan könnyen megnyílnak és beengednek abba az egyébként zárt körbe, ami a saját életünk, az élet, amire mindig vágytunk, mégis minden alkalommal elkanyarodunk tőle, az életünk a megfelelő hangnemre transzponálva, a helyes igeidőben elmesélve, olyan nyelven, ami hozzánk szól, nekünk és csak nekünk való, az életünk, ami végre valóságossá és fénylővé válik, mert nem a mi hangunkon szól, hanem valaki másén, más kezéből ragadjuk meg, olyasvalaki arcán csípjük el, aki nem lehet idegen, de mivel mégsem lehet egyéb idegennél, olyan tekintettel néz a szemünkbe, mint aki azt mondja: *Ma este az én arcomat illeszted az életedre és arra, ahogyan élsz. Ma este én vagyok a világra néző szemed, ami visszatekint rád. Clara vagyok.*

Ami ezt jelentette: *Fogd a nevemet, suttozd el magadnak, és egy hét múlva térj vissza hozzám, nézd meg, hátha kristályok jelentek meg körülötte.*

Clara vagyok – mosolygott hozzám, mintha azon nevetne, amit valaki éppen mondott neki, s a másik kontextusban képződött vidámságot kölcsönvéve odafordult hozzám a karácsonyfa mögött, megmondta a nevét, kezét nyújtott és felébresztette bennem a vágyat, hogy olyan poénokon nevessek, amiket ugyan nem hallottam, de a sodrásuk pontosan megfelel az én humorérzékelemnek.

Ezt jelentette nekem a *Clara vagyok*. A közelség, a pillanatra megszakított, de gyorsan újjászületett barátság illúzióját keltette, mintha már találkoztunk volna, vagy kereszteztük volna egymás útjait, de folyton elmentünk volna egymás mellett, és most mindenáron be kell mutatkoznunk, így kinyújtott kezével azt tette, amit már sokkal korábban meg kellett volna tennünk, látva, hogy hiszen együtt nőttünk fel, csak aztán szem elől tévesztettük egymást, vagy annyi mindent átéltünk együtt, talán réges-rég szeretők is voltunk, talán valami olyan lényegtelen és szégyenteljes dolog állt közöttünk, mint a halál, s ezt ezúttal nem fogja megengedni.

A *Clara vagyok* azt jelentette, már ismerlek – ez nem akármi –, és ha úgy gondolod, nincs ebben semmi sorsszerűség, hát gondold át alaposabban. Ha szeretnéd, megmaradhatunk a szokásos koktélpartis mókázásnál, tehetünk úgy, mintha mindez csak a fejedben létezne, vagy itthagyhathunk csapat-papot, elfelejthetünk mindenkit, és mint a gyerekek, akik sátrat építenek karácsonyeste a zsúfolt nappali kellős közepén, belépünk abba a nevetéssel és boldog várakozással teli világba, ahol nincs veszély, ahol nincs helye szégyenkezésnek, kétségnek vagy félelemnek, ahol mindent tréfából vagy szeszélyből mondanak, mert a legfenségesebb dolgok gyakran csíny és mulatság álruhájában érkeznek.

Egy szikrányival tovább tartottam kezemben a kezét a szokásosnál, mintegy jelezve, vettem az üzenetet, ám az indokoltnál mégis hamarabb elengedtem attól való félelmemben, hogy az üzenet talán csak a képzeletem műve.

Így járultam hozzá ehhez az estéhez, így hagytam jóvá: egy szimpla kézfogás kifacsart olvasatával. Ha tudta volna, hogyan fejtse meg engem, átlátott volna ezen a megjátszott könnyedségen és megérezte volna mögötte azt a mélyebb könnyedséget, amelyet nem szeretek megmutatni, különösen nem olyasvalakinek, aki mindössze két szóval és alig egy pillantással is megszerezheti a kulcsot valamennyi rejtekhegyemhez.

Eszembe se jutott, hogy az, aki ilyen könnyen beront az életembe, ugyanilyen könnyen ki is ronthat belőle, hogy aki másodpercekkal a hangverseny kezdete előtt törtet be a koncertterem nézőterére, ugyanilyen hirtelen fel is állhat, ismét megzavarva mindenkit azzal, hogy nem is a jó sorban ül és eszébe sem jut várni a szünetig.

Ránéztem. Az arcába néztem. Ismertem ezt az arcot. „Ismerősnek tűnsz”, szólaltam meg majdnem.

– Elveszettnek tűnsz – mondta ő.

– Ó, látszik rajtam? – feleltem. – Nem úgy van, hogy majdnem mindenki annak tűnik a partikon?

– Van, aki inkább, mint mások. Ő például nem – középkorú férfira mutatott, aki egy nővel beszélgetett. Lekerekített oldalú, korinthuszi oszlopfőös áloszlopnak támaszkodott, átlátszó itallal a kezében, olyan lomhán, mint akinek mérhetetlenül sok ideje van. – Ő egyáltalán nem néz ki elveszettnek. Meg a nő sem.

Clara vagyok. Átlátok az embereken.

Mr. és Mrs. Sulyovicsnak keresztelte el őket. Mr. és Mrs. Sulyovics alig várják, hogy letéphessék magukról a ruhát, mondta kacsintásával a férfi, ahogy legurította az italát, egy pillanat, és készen állok a bevetésre.

Azok a Sulyovicsok, akiket nem lehet lerázni, pedig szeretnénk, magyarázta. Nevettünk.

Azután, a lehető legkevésbé diszkréten, Clara az egyik hatvanas, piros ruhát és fekete bőr körömcipőt viselő nőre mutatott.

– Mikulás nagymamája. Nézd csak! – mutatott a széles, aranycsatos bőrvögre, ami a nagy hasán feszült. A fején csillogó szőke parókát viselt, ami két oldalt összetapadva, mint valami vaddisznóbébi két agyara, a füle köré kunkorodott. A fülében pici aranylapocskára ültetve egy-egy nagy, félbevágott gyöngy lógott – mini repülő csészealj a kis zöld emberek nélkül, mondta Clara, és azonnal elnevezte a hölgyet Muffy Mitfordnak. És tovább csepujte Muffy Mitfordot, engem is bevéve a folyamatba, mint akinek egy csepp kétsége sincs afelől, hogy csatlakozom a karaktergyilkossághoz.

Muffy csicsergő hangon beszél. Otthon világoskék fodros-bolyhos papucsot visel, vélekedtem; Muffy a ruhája alatt otthonkát hord, mondta ő, alul mindig otthonkát. Van egy nyíratlan, Szulejmán nevű uszkárja, meg férje, akit Chipnek becéz. A fiát pedig – hogyan máshogy? – Pipnek hívják. A lányát meg Miminek. Nem, inkább Buffynak, hogy rímeljen a

Muffyra. Muffy Beaumont, született Montebello. Nem, Belmont. Á, Schoenberg, mondta Clara. Muffynak angol szobalánya van. Shropshire-ből. Nem, Nottinghamból. Nem, Kelet-Angliából. East Cokerből. Little Giddingből, szóltam közbe. Burnt Norton,* javított ki, illetve, jobban belegondolva, a Szigetekről. Mallorcáról. Ilyen névvel, mint Montserrat, mondtam erre. Nem, nem. Dolores Luz Berta Fatima Consuelo Jacinta Fabiola Inez Esmeralda – ilyen soha nem végződő neve van, mert a varázslat a dallamában, lejtésében rejlik, ahogyan felröppen és hullámszik, hogy a végén annyira közönséges vezetéknevre zuhanjon, mint a Far Rockaway tengerpartjának homokja: Rodriguez – s ettől kirobbant belőlünk a hahota, amikor láttuk, ahogyan Muffy nevetgél és az öblös hangú énekes dalának ritmusára riszálja a csípőjét, az övének lelógó végét himbálva a derekáról, mint valami termékenységű szimbólumot, kezében üres martinis pohárral, ahogyan egy kacintás kíséretében kiissza az italát és odaszól, tölts még egyet és nézd, ahogy elpirulok.

– Hans barátja vagy, ugye? – kérdezte Clara.

– Ó, honnan jöttél rá?

– Nem énekelsz. Én sem énekelek – amikor látta, hogy ezt nemigen értem, hozzátette – Hans barátai nem énekelnek. Csak Gretchenéi – beletörülte a száját a szalvétába, hogy az utolsó rezgéseit is elnyomja annak a bennfentes viccnek, amit ha nem is szándékozott megosztani, mégsem akarta, hogy a hullámverését elmulasszam. – Egyszerű – tette hozzá, és nem éppen diszkrétén rámutatott a túláradóan éneklő tömegre, ahogy a zongoránál az öblös hangú férfit körülállják.

– Ezek szerint Gretchen a muzikálisabb kettejük közül – mondtam minden meggyőződés nélkül, csak hogy mondjak

* East Coker, Little Gidding, Burnt Norton: brit települések, egyben T. S. Eliot *Négy kvartettjének* verscímei is.

valamit, bármit, még ha ez az elkerülhetetlen csönd felé sántikált is. Clara válasza kifogta a szelet a szavaimból.

– Gretchen, muzikális? Gretchen akkor se ismeri fel, mi a valódi zene, ha egyenest a fülébe böfögik. Nézd csak, ahogy ott áll szinte az ajtónak szögezve és üdvözli a vendégeket, mert nem tud mit kezdeni magával.

Hirtelen eszembe jutott a lanyha kézfogása, a gépies üdvözlése a fülemre adott puszival, hogy ne kenje el a rúzsát.

Kicsit megdöbentem a válaszon, de szó nélkül hagytam, mert nem tudtam, mit mondhatnék vagy hogyan cáfolhatnám.

– Nézd csak az arcukat! – mutatott az éneklőkre. Az arcukra pillantottam. – Te énekelnél csak azért, mert éppen karácsony van, és mindenki tojáslikőrt szopogató túlméretes aranyhal módjára jézuskázik agyba-főbe?

Nem szóltam semmit.

– De hát komolyan – szóval ez költői kérdés volt –, nézd ezeket az euromán Sulyovicsokat! Hát nem úgy néznek ki, mint akik mindig énekelnek a karácsonyi partikon?

Clara vagyok. Tudok undok is lenni.

– Pedig én is énekelek... néha – vettem közbe gonoszodva, és igyekeztem olyan édeskésnek és naivnak hangzani, mintha a világ legtermészetesebb dolgának tartanám, hogy az ember a partikon énekel. Talán azt szerettem volna látni, hogyan vesz vissza ebből az ellenséges tónusból most, amikor vigyázatlanul engem is megperzselt vele. Vagy talán csak ugrattam, és nem akartam, hogy lássa, mennyire egybeesik cinikus véleménye erről az együtténeklős társaságról az enyémmel.

– *Pedig én is énekelek* – ismételte el, felvonva egyik szemöldökét, mintha valami bonyolultat és nehezet mondtam volna. Aprót bólintva elgondolkozott a szavaim mélyebb értelmén, és még mindig ezt fontolgatta, amikor hirtelen rádöbentem, nem magáról beszélt, hanem az én szavaimat

utánozta – Pedig én is énekelek – és visszadobta rám, gúnyosan nevetségessé téve őket, mint a feltéptet dobozba visszatejt, öszzegyűrt ajándékot.

– Tehát énekelsz – jegyezte meg, mintha még mindig ezen töprengene. Vagy már el is kezdett visszakozni a mérgezett lövése miatt?

– Igen, néha énekelek... – próbáltam nem túl öntelten vagy túl komolyan válaszolni. Úgy tettem, mintha nem veném észre a piszkáló iróniát a hangjában, és majdnem hozátettem, hogy „a zuhany alatt”, de azonnal éreztem, Clara világában a zuhany alatti éneklést is pontosan akkor szokták bevallani, amikor azt is óvatosan beismerik, hogy néha énekelnek. Annyira előrelátható megnyilvánulás lett volna tőlem. Szinte már hallottam, ahogyan felfejti mondatomban az öszses közhelyet.

– Szóval énekelsz – kezdte. – Akkor halljuk.

Ez készületlenül ért. Megráztam a fejem.

– Miért? Társaságban nem megy? – kérdezte.

– ...valami olyasmi.

A *jobban is tudnék* elég gyatra ripozt lett volna tanítónénis kötözködésére, úgyhogy ezt inkább visszanyeltem. De most már nem volt mit mondanom.

Megint tévováztam egy darabig. Azután, vállamon átnézve, ő törte meg a csendet.

– Szeretnéd hallani, ahogyan énekelek?

A szavai szinte kihívásként hangzottak. Azt képzeltem, csak tréfál, és különösen miután kimutatta a Gretchen barátai és a *jézuskázásuk* iránti ellenszenvét, egy pillanatig sem hittem, hogy tényleg elkezd énekelni. De még mielőtt kellő formába öntöttem volna a szavaimat, már be is csatlakozott a kórusba, de olyan hangon, amelyet soha nem társítottam volna az arcához és alig akartam elhinni, hogy tényleg az övé: a teljes feloldódás határát súrolta, mintha ott mellettem énekelve egy másik, komolyabb oldalát mutatta volna meg,

emlékeztetve, hogy bármi, amit addig gondolhattam róla – a bezúduló szélről a mérgezett fullánkon át a csípős megjegyzésekig és a gúnyolódásig –, talán mind tévedés, hogy az „épésnek” van szelídebb oldala is, a „veszélyes” szorongóvá és gyengéddé is válhat, s olyannyira tele van meglepő fordulatokkal, hogy értelmetlen bármelyiket is megjegyezni vagy mögéjük nézni, értelmetlen harcolni olyasvalakivel, akinek kurta, odavetett *Clara vagyok*ja arra figyelmeztet, vannak emberek a világon, akik minden nyers arroganciájuk mellett néhány hanggal könnyedén meggyőzik az embert arról, hogy belül valójában kedvesek, őszinték és sérülékenyek – ám nyugtalanító módon egyben arról a képességükről is, hogy egyik pillanatról a másikra teljesen átváltozhatnak, s ez az, ami végül is életveszélyessé teszi őket.

Valósággal kővé dermedtem a hangjától, az egész embertől, attól, hogy egyáltalán nem vagyok ura a helyzetnek, és az örömtől, hogy ilyen könnyen magával sodor meg a tehetetlenségtől, az értetlenségtől. Az ének nem csak az ő testéből áradt. Mintha az én testemből is kiszakadt volna valami, talán valami régi beismerés, amire még mindig nem voltam képes, valami, ami visszavitt a gyerekkorba, mintha az elfelejtett mesék visszhangja most végre énekké válna. Mi volt ez az érzés és honnan jött? Vajon miért akartam az éneke hallatán vagy a kigombolt vörös blúz alól túlságosan is jól láthatóan elővillanó ragyogó dekoltázsra láttán onnantól fogva mindvégig az ő bűvkörében élni, a szívéhez közel, a szíve alatt, a szívem mellett, a szívedre pillantva; az a kis függő, azt szeretném a számba venni.

Mint Odüsszeusz, aki felismerte a szirének cselét, lelkem mélyén még mindig azon tűnődtem, hogyan ne menjek lép-re, hogyan ne higgyek neki. Ez a tökéletes hang már túlságosan tökéletessé teszi.

Nem telt hosszú időbe megérteni, hogy amit éreztem, nem pusztán csodálat volt, nem is bámulat vagy irigység. Az *imá-*

dat szó – „imádni tudnék olyan embereket, mint ő” – még nem jutott eszembe, ám később, amikor ott álltunk ketten és néztük a csillogóan fehér Hudson túlsópartján horgonyzó holdsütötte uszályt, *imádni* kezdtem. Mert a békés téli táj föl-emeli a lelket és lebontja a barikádokat. Mert részben már bemerészkedtem arra az alakatlan területre, ahol mind-össze egy-egy szóba – igazából bármilyen szóba – kapaszkodhatunk, mielőtt megadnánk magunkat egy, a miénknél sokkal hatalmasabb akaratnak. Mert az énekét hallgatva a zsidongó, zsúfolt nappaliban azon kaptam magam, hogy olyan agyonhasznált, elkoptatott, annyira biztonságos szóval játszom, hogy kedvem lett volna elfelejteni, de éppen ezért is választottam végül: *érdekes*.

Clara *érdekes* volt. Nem azért, amit tudott vagy amit mondott, de még csak azért sem, amilyen volt, hanem azért, ahogyan látta és kifacsarta a dolgokat, azért a kétértelmű, cinkos gúnyért a hangjában, ahogyan egyszerre csodálta és lenézte az embert, így sosem lehetett tudni, vajon az érzékenysége ragyogó bársony-e, vagy csiszolópapír. Clara *érdekes*. Többet akarok tudni, többet akarok hallani, közelebb akarok kerülni hozzá.

De nem ezt a szót kerestem, hogy *érdekes*. Még egy ital, és az előbújni próbáló szó, amikor végre eszembe jut, olyan természetesen, minden erőfeszítés és gátlás nélkül buggyant volna ki belőlem, hogy amikor ott a kandallónál beszéltem hozzá és közben a bőrét bámultam, semmivel se éreztem több szégyent vagy szorongást, mint az álmodozó, aki a metrószerelvénybe lépve üdvözlő utastársait és a legkevésbé sem röstelli, hogy a lábára lenézve rájön, nincs rajta cipő, se zokni, se nadrág, deréktól lefelé teljesen meztelen.

Csevegtem, hogy ne kelljen kimondanom, amit akarok, ahogyan a szűkszavúak fecsegnek, ha nincs elég bátorságuk ahhoz, hogy csak annyit mondjanak, amennyit kell, egy szóval se többet. Becsuktam a szájam, hogy abbahagyjam. Meg-